

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 14.

V Ljubljani, 15. julija 1879.

Tečaj XIX.

Slabe oči.

(Iz Sr. Herman Klenkejeve knjige „Schuldiätetik“; *) prevel —n.)

Mej vsemi telesnimi čuti je najplemenitejši in najduhovitejši vid. A baš okó se po sedanjih šolskih uredbah zanemarja najbolj. Od tod izvira toliko očnih bolezni, a po največ kratkovidnost, katera je navadno zvesta družica šolske mladine in katera se, kakor rasto leta pri človeku, vedno bolj razvija in napreduje. Da si so uže z davna vedeli strokovnjaci, s čim se v šoli pači in kakó se slabí okó, vendar so tekar v najnovejši dobi začela se posebna znanstvena in statistična preiskavanja o tem predmetu. Mnoge zasluge si je pridobil o tej stroki dr. H. Cohn v Breslavi, kateri je v ta namen preiskaval več nižjih in višjih šol ter jemljoč v ozir starost učencev, šolski čas in uredbe, razsvetljave in učne predmete, kakor tudi materialne šolske sprave itd., pronašel najslabše posledice. O dr. Cohnovih vspehih je tudi Virchow izrekel, da so merodajni. **)

*) To vrlo zanimivo in praktično knjigo, katere pisatelj je strokovnjak in ga tacega pozna ves naobraženi svet, je v dobrem hrvatskem prevodu lani izdal tudi „hrv. pedagogijsko-književni sbor“ v Zagrebu in se pri njem dobiva po 1 gld. 20 kr. Slovenskim učiteljem bodi, kakor obče vsi literarni proizvođači bratskega nam naroda hrvatskega, in „Školska dijetika“ toplo priporočena! Opr. ur.

**) Po dr. Cohnovem preiskavanju se pokazuje slabost očíj takó:

V ljudskih šolah 5.2%, v mestnih 14.7%, v meščanskih 19.2%, v višjih ženskih učilnicah 21.9%, v realkah 24.1%, v gimnazijah 31.7%. Izmej 510 dijakov visócih šol jih je bilo celó 68% kratkovidnih. Pustimo v nemar vse druge óčne napáke in, obzirajoči se zgolj na kratkovidnost, dobivamo le-tó razmerje: v ljudskih šolah 1.4%, v mestnih 6.7%, v meščanskih 7.7%, v višjih ženskih učilnicah 10.3%, v realkah 19.7%, v gimnazijah 25.2%, v visócih šolah 60%. To naraščanje odstotkov v višjih šolah se pokazuje še jasnejše in óčividnejše, ako si pogledamo posameznih šol po razredih:

Ali, če bi se ti ne imeli pripisovati samo šolskim uplivom, nego tudi nepovoljnim domačim odnošajem, bi vendar bilo treba priznati, da so domače naloge, katere z vsakim višjim razredom bolj in bolj priklé-pajo mladežen na pisalno mizo, knjigo ter rabo umeteljne svetlobe, bitni povod očnim boleznim, katere se po stópinjah od najnižjih do najvišjih učnih zavodov vedno umnožájajo, in se je bati, da bi se kratkovidnost, rastoča takó jasno z leti in razredi, naposled ne izpremeníla v pravo vidno slabost. Da oslabljaajo oči dijakom, so tudi dovolj krive slabo in neprimerno razsvetljene šolske sobe, sključeno držanje telesa v klopéh ter odtod izvirajoče siljenje krvi v glavo, katera zla se v istini bolj po-kazuje v šoli, nega doma, da si jih tudi tam ne pogrešamo do cela. Res-nico nam potrjuje izkušnja, kajti istoletnih neučencev mnogo manj toži za slabimi očmi nego li učencev. — Spómniti nam je še veleznamenitéga povoda očnim boleznim, ki se še posebno tiče šole, in ta je v šolskih knjigah in mnogo pismenih nalogah, katerih zahteva današnji učni načrt.

Šolske knjige so jedino v nekaterih novejših izdanjih takó urejéne, kakor se to more in ima terjati. Do nedavnih časov so se odlikovale razven strokovnih znanstvenih del tudi šolske knjige po slabem sivkastem papirji in gostem bledem tisku. Znanstvena dela so se bolj in bolj pri-bližávala zahtevam novejšega časa; toda šolske knjige, osobito izdanja klasikov, potem slovnice in slovarji za srednja in višja učilišča kakor tudi berila za ljudske šole so se slabo popravili, v tem ko so zbirke raznih člankov in pesnic, namenjene nižjim razredom, še dandenes vse polne starih pogreškov in nepopolnostij. Gleda se, žali Bog, samó na to, da so šolske knjige kar najbolj moči v ceno, a da mogo biti takšne, skrbi založnik, da nekaj prištedi na vrsti in množini papirja in zatorej se obično šolske knjige odlikujó po svojem slabem sivem papirji in gostem, stisnenem tisku. So tudi učitelji, kateri, hoteči si postranski kaj prislужiti, pisó in razpečavajo knjige ter jih sè svojo avtoriteto ali s protekcijo višjih uvajajo v šole. I oni si vólijo po največ neprimeren papir in gost tisek. Odraslejši učenci, posebno gimnazijalci iz višjih razredov, iščó zopet izdanj v vrlo majhenem formatu in si kvarijo z njimi vid, samo da tem lažje in prestejše prihajejo v učilnice. Kakó nepovoljno delujó takšna prisiljena šolska berila na vid, dokazujejo razna preiskavanja, katerih posledki so res žalostni. V ženskem zavodu s tremi razredi so v najvišjem razredu, kjer so bila 13 — 15letna dekletca, pre-vajali zeló marljivo francoščino iz prav cenih zvezkov „Théâtre français“.

Začetne šole imajo v	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	razredu
	—	—	2·9,	4·1,	9·8,	9·8%,	kratkovidnih;
a gimnazije	12·5,	18·2,	23·7,	31·0,	41·3,	55·8%	„

V istež starosti, v katerež so učenci najvišjih gimnazijskih razredov in sluša-telji visócih šol, se pri neučencih (rokodelcih in dr.) niti z daleč ne pojavlja toliko odstotkov kratkovidnosti.

A zatorej se je tukaj tudi pokazala slabost očíj, najbolj kratkovidnost také znatno, da je izmed dekletec, ki so z zdravimi očmi prišle v šolo, dobilo kratkovidnost in trpelo za družimi očnimi boleznimi v prvem polletju 5%, v drugem 8%, v tretjem 20%, a v četrtem 45.5%. — Ko so po nasvetu domačega zdravnika takšne knjige zamenili bili s knjigami večjega formata in čistega tiska, je nehala kratkovidnost naraščati ter se je jasno poizgubljava. — Slične poskušnje imele so sličen uspeh tudi pri 13 — 14letnih dijakih gimnazijskih razredov, katerim so učitelji dajali vrlo mnogo besedij, da se jih naučé na izust ter so imeli učiti se in sedeti po več ur poleg slovarjev. Takšni slovarji, bodisi latinski, grški, francoski ali angleški, so po svojem malem tisku škodljivi in se z njim kvarijo najzdravejše oči. Navadno se pokazuje kratkovidnost tekar tadaj v obilnej meri, kadar tuji jeziki priklenejo dijaka na slovar, kateri je s takšnimi majhenimi črkami in také stisneno tiskan. Za zdravje očíj je strogo potrebno, da se vsaka šolska knjiga odlikuje po redkem, razločnem in velikem tisku, ter čistih in jasnih črkah, a tudi po svetlem in gladkem papirju. Škodljivi upliv nepraktičnih knjig se poveksava nadalje z mnogim pisanjem, ker se namreč v šoli preveč narekuje, beléži i. t. d., a doma premnogo nalog pisari. Čim več ima pisati učenec, tem hitrejšé se nauči pisanja in tem krajši so mu poteze, a po tem i manjša pisava. Znana resnica je, da učenci v vsakem višjem razredu dobivajo drobnejšo pisavo, a to opažamo v rokopisih gimnazijalcev najboljše, ker se z obilim pisanjem privadijo majhenih črk, često proti svojej volji in želji. Na ta način se kratkovidnost pospešuje, kajti učenec, ki mu je rabilo majheno pismo, ima se bolj in bolj nagibati k papirju, in sicer tedaj, kadar piše, in vselej, kadar pisano čita.

Spominjati nam je še nečesar, kar je s šolsko upravo v vrlo ozkeje zvezi in kar oči dijakom često slabi, namreč table in nje položaja dijakom nasproti. Ona je navadno blizu mize, da je učitelju lažje priti do nje. Na drugo se ne pazi, a niti na učence, katerim je večkrat tudi preko pol ure upirati oči v tablo, kadar jim razklada učitelj računstvo, matematične slike, fiziko, preglede letnic v zgodovini, imena i. t. d. Od tod izhajajo mnoge nepovoljnosti. Ali namreč tabla ne stoji na dovolj svetlem kraju, ker je učiteljev sedež navadno obrnen proti oknom ter blizu pēči ali vratom, in učenci, kateri oddaljeni sede, imajo napenjati oči, da mogó na tabli razločevati predmetov. Ali je časi tudi tabla, katera je navadno namazana s sijajno črno bojo, zaradi dolge porabe užé vsa odrgnena, proti oknom také obrnena, da se svetloba od nje odbiva in ostaje ploča na necih mestih temna, a na družih zopet se preveč blesti. Takisto se vid z dvojno sovražnico bori, s temo in z blestobo, katera okolnost osobito naglo utruja in uničuje oči dijakom, ki so itak slabovidni. O resnici naše trditve bi nas najboljši dokazi iz izkušnje zdravniške

prepričati mogli. — Tabla se ima v vsakem razredu postavljati takó, da svetloba ne odseva na nobedno stran klopi. Kjer bi slučajno dohajala razsvetljava z dveh strani, treba je paziti, da ne daje odseva. A še nekaj je krivo, da je toliko učencev kratkovidnih. Često namreč takó nespretno postavljajo tablo, da je tik pred prvimi klopmi, dočim je od zadnjih preveč oddaljena. V razredih, kjer sedé učenci najnižjega razreda v prvih klopéh, a se, napredujoči po letih, vedno pomikajo nazaj sè sedeži, nij tolikšne nevarnosti; kajti, ako se jim izprva priuči okó, da gleda predmete z bliže, odvadi se jim zopet tega, kadar hodijo sedet v zadnje klopi. Toda v šolah, kjer se otroci, napredujoči po razredih pomikajo tudi naprej v sedežih, ker so najvišji razredi v sprednjih klopéh, navaja se okó krajše in krajše vidne daljine, in takó pri učencih narašča kratkovidnost. V njej jih pospešujó slabe šolske knjige in še druge nepovoljne šolske okoliščnosti. No, da more tudi neprimerno nameščenje table uže samo po sebi povzročovati kratkovidnost, imamo eklatantnih dokazov *), in to v šolah, v katerih se ne uči nobeden tuj jezik ter kjer ne rabijo drobno tiskani slovarji, za katere bi morebiti treba bilo povečšalnega stekla, niti se čita brzo pisano drobno pismo, nego se poučuje z živo besedo učiteljevo in z nazornim naukom na tabli. (Konec prih.)

Anton Žakelj — Rodoljub Ledinski.

Dokaj pridno je deloval še to leto, in po Novicah l. 1856 prispe na dan najprej pesmica: „Minica“ (št. 62), spet narodna iz Idrijskih hribov, po kateri si Mina, otožna po ljubčeku — odšlem na ptuje, nabere lepih spanjšic (spanjšica, gentiana verna, kateri prelepi cvétki v Ledinah matere pripisujejo spanjodarno moč, in jo rade devajo pod vzglavje otrokom, naj bi laglje spali, opominja Ledinski sam) ter si iz njih postelje smertno posteljo, da so tičice dragemu, ki iz daljnih krajev pride dokaj mlajev prepozno, pele pesmi nevesele: „Mino ti je smert vsnubila, — Britka žalost jo vmorila“.

Prekrasna v res umetni obliki je balada **Vilkovo** (št. 65 — 67), v kateri Rodoljub Ledinski opéva grozni čin, ki ga je storil knez Kozminski,

*) Pred očmi imamo slučaj, kjer je bila slabo razsvetljena šolska tabla na sprednjem koncu pred klopmi v dolgej a ozkej sobi postavljena. Od prve klopi je stala na toliko, da je mej njo in klopjo moči bilo splaziti se učitelju. To je bila ljudska šola s 60 učenci v malem mestu. Tekar za več let se je pokazalo, da so dijaki, sedeči v dveh zadnjih klopéh — najstarejši v razredu — posebno tožili o svojej kratkovidnosti, katera se je vedno pojavljala tudi pri drugih učencih, kadar so sedeli v onih klopéh. — Najprej je opazil to bivši učenec, kateri je pri vojaštvu zopet izgubljal kratkovidnost, ker mu je bilo gledati oddaljenih predmetov. Preiskávanja so dokazala, da je učencem kvarila oči slabo postavljena tabla. Premestili so neke klopi in tabli dali takšno mesto, da je bila tudi najbližjim gledalcem vidna daljina osem čevljev, in takó so izostali slučajji kratkovidnosti. Če so bili tu in tam še opažati, je bilo drugih vzrokov, ki so jih zakrivali.

Martin Sapjeha, gospodu Vilkovskemu, ker mu le-ta pan ali šlahčič, prav kakor nekdanj Nabot Ahabu (III. Kralj. 21.), dedine svojih očetov, gradiča svojega Vilkovega niti za drago ceno v srebru i v zlatu prodati ni hotel, da brez mejnikov po vsej pokrajini knez lovil bi lov, češ:

„Nikomur na prodaj ni Vilkovo.
 Sim dobil ga po očetu svojim,
 On po dedu, ded pa po pradedu,
 Rodni dom nam je, nam ž njega primek,
 Ž njega zovemo se mi Vilkovski.
 V cerkvi naši so nas vse kerstili,
 V cerkvi naši so nas poročili,
 V cerkvi naši žene pokopali,
 Poleg žen otroke so zagrebli;
 In v to cerkev pojdem sam počivat,
 Kdar mi solnca božja luč ugasne. —
 Knez milostni, spravi zlate,
 Svitle zlate bele in rumene“.

Do kervi se vgrizne knez Sapjeha, zataji svoj serd, odide. O naslednji Velikonoči, v god vstajenja Gospodnjega pa napravi slavno gostarijo in na pirhe povabi znancev in prijateljev bližnjih in daljnih; med njimi tudi pana Vilkovskega, kateri je poslušal še le vabnika tretjega. Prav po Leško gostuje svate svoje knez, nikdar skop, leh stare korenine; v belih dvorih pirujejo že tri dneve, da vsem od vina se žarijo lica, vsem od vina se oči iskrijo; med njimi pazi knez najbolj na beloglavega pana Vilkovskega, ki „brat ga zove in še ljubi sosed“; in — kadar tretji večer odhajajo gostje, prideržuje ljubo še njega, dokler se mu izterga iz rok, in v prički svoji odpelje na svoj dom. Ali voznik — uglédavši pred nekdanjo vasjo staro znamenje in v njem razpet presveto in lipo — ves prestrašen gospodu svojemu zakriči: Vilkovéga pa nikjer ne vidim!

„Splošen skoči stari pan iz pričke;
 Urno verže kozuh tje in kučmo;
 Tje v temo zija, pa nič ne vidi,
 Lučice ni viditi v Vilkovim:
 Le zvezde na nebesi berlijo;
 Tje v noč sluša, pa le nič ne sliši,
 Vse je tiho, in še sove spijo,
 Le sam bor šeptá, majaje verhe.
 Teče dalje starček prot Vilkovim;
 Ah, al kjer je vas Vilkovo stala,
 Je zdaj njiva rahlo razorana,
 Je zdaj njiva gladko zabranana,
 Ni je hiše več in ne gradiča,
 Tudi ni sledú od cerkve drage,
 Ki v nji spali sinki so in žena,
 Ki v nji mislil je kdej sam počivat',
 Kdar mu solnca božja luč ugasne.
 Pan zavpije: „Jezus in Marija,
 In vsi naši sveti pomočniki,
 Ki časti vas Leški ljud pobožno,
 Pomagajte! Al sim neki znorel?!“

In germovje se plašno zaziblje,
 Sivi starci pridejo iz dračja,
 Blede žene, majhni otročiči,
 Ki se tresejo gladú in mraza,
 In možje se drenjajo krog pana,
 Ki sam trese žalosti se strašne.
 Radi bi možje razlož'li panu
 Vso nesrečo, ki jih je zadela,
 Pa jim branijo debele solze,
 Kapljajoč jim na bradate lica.
 In sprašvati mora jih Vilkovski:
 „Bratje moji, in sosedje dragi,
 Pomagajte, in povejte meni:
 Kam prešla sta grad in vas Vilkovo?“

Praviti mu jamejo stokaje:
 Prišlo v vašo vas je sto kozakov,
 Ki poslal jih je Martin Sapjeha.
 Razvalili so tvoj grad kamnitni,
 Nam poderli hiše so leséne.
 Razkopali našo lepo cerkev.

Nāše čede so v Kozmin odgnali,
 Nas pa v jarme vpregli, z bičem bili,
 De smo mogli vasne tla 'zorati,
 Pa sami so v brazde sol sejali.
 Še ženē so vpregli, kruto tepli,
 De vsejano sol so zabranale.
 Zraven pa so se še posmehvali,
 Čēs, de kar bo s take setve zrastlo,
 Se poželo bo brez kōs in serpov;
 Sveršili še le nocoj so delo.
 To so b'li pač prazniki veseli!
 Naj bi slišal bil otroke naše,
 Kak so reve trepetaje vpili,
 Serce bi ti poč'lo b'lo po sredi!"

Tiho gleda pan Vilkovski pred-se,
 Tiho briše si s pestjó solzice,
 Ki z oči mu kapljajo na brado,
 Kakor vinske jagode v muljavo;
 Tiho zdihne: „Ah, uboga vas ti!
 Mili dom, in sveta veža božja!
 Ah in grobje mojih milih ranjcih!"
 Tak maščeval se je Martin Sapjeha,
 Knez Kozminski nad Vilkovskim panam
 V dneš Polon'je jasne in svobodne:
 Ko svoj kralj je bil vsak knez na Leškim,
 Ko svoj knez je bil vsak prosti šlahčič,
 Pravi kralj pa vsih stanov podložnik. —
 In ni b'lo nikogar po vsem Leškim,
 De kaznil bi bil to hudobijo!"

Bil je Ledinski dober plavulj; na ure daleč je plaval brez počitka. Kaplan v Mirnipeči je rad hujskal Novomeščane po vodi, sedaj se je prikazal tu, sedaj tam, pa je spet zginil. Kot dober vodotop je sredi Kerke iztaknil studenec, ki izvira iz terde skale, je močan in merzel po letu; tega je hodil pit v hudi vročini gotovo za seženj pod vodo. Novomeščanom, ki so brez dobre merzle vode, je ponujal, da ga jim za 4000 gld. vzdigne. Da je ondi res studenec, kaže to, da se po letu, kedar Kerka mirno teče, mehurji delajo na poveršji, po zimi pa tam nikdar ni ledu, če tudi Kerka čez in čez premerzne. Prav v tej dobi zložil je pomenljivo pesmico „*Ob vōdi*“ (št. 77), v kateri v lepi prispodobni kaže, kako naj serce enako bode vodi, ktera po kancu zbegana se koj spet zbistri, da po kaki nezgodi ali po strastnem šumu se naglo umiri, in da božja milost v té jasno sijala bi, kakor na vodé zdaj zvezda zala!

Sam v mnogoterih nezgodah je pesnik znal tolažiti sebe in soterpine ne le z mirom v dnu hladne jame, pod gomilo, temuč prav po kerščanski z ozirom na Boga vsegamogočnega in usmiljenega, na Rešitelja našega, kateri je šel v svoje veličastvo le skozi križnih nuj napastvo, v težavi, v slavi naš pervin, z ozirom na plačilo v obljubljeni deželi, v kerdelu izveličanih, kar spričuje pesem „*Tolažba*“ (št. 80), kateri poslednja kitica slōve:

Tedaj ne izdihuj,
 Ubogi človek ne žaluj,
 Če Bog s terpljenjem te obišē
 Posréd svetá al v kotu hiše;
 Sred britkih nuj zvestó pomnuj:
 Da cvetje stisk, težav, terpljenja
 Nam obrodi kdež sad življenja,
 Da cvete unstran groba lék
 Za večni vék!

Pesnikom nesrečne, zgolj človeške ali celo poganke ljubezni je Ledinski, verstnik Prešernu v pivkovanji, nikakor ne v ljubkovanji, povedal jo v „*Sonetu*“ (št. 89) namreč:

Ljubezni bog, Lelj, Erot, al kar dano
 Ti je imén — neposajeno dete!

Tak dolgo sluša pevec tvoje svete,
 Da mu zasekaš v serce smertno rano.

Kako zdraviti se, ni njemu znano;
 Kar vidi veniti vse svoje cvete,
 Objemlje ga britkost nevolje klete,
 Se smert mirú mu bliža neprestano.

Al tak spolnuješ, krivnik, ti obljuje
 Za zvesto službo tolikrat mu dane?
 Za čast, ki jo je tebi speval vedno?

Pač slep je, kdor se peljati v pogube
 Od tebe dá; — ne vé, da take rane
 In tolikanj nesreče nisi vredno!

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

14.

„Kdor zaničuje samega sebe, podlaga je tujčevi peti“. Te besede je zapel naš pesnik Koseski že pred kakimi 30 leti. Tako in enako so peli in pojo še dan danes vsi naši pesniki. Od Vodnika, ki je s svojo „Ilirjo oživiljeno“ zapel prvo domorodno pesen do pesnika, ki je včeraj dal natisniti svojo zadnjo pesen, — vsi so opevali našo domovino, vsi so v nas vzbujali plamen domoljubja. Slovenski pesnik in domoljuben pesnik, ta dva pojma sta vedno združena na eni in isti osobi. Vsak poje le iz ljubezni do domovine, slovenskega pesnika ne čaka bogastvo, niti venci iz zlata, niti čast. Na vse to še misliti ne sme. On poje le za domovino, le nji v slavo vije pesniške vence.

Pri Slovencih ni te žalostne prikazni, da bi kateri pesnik zaničeval svojo domovino, da bi jo smešil pred družimi narodi. — Ona mu je sveta. In žalostno je le to, da ne mislijo vsi tako, kakor on, in žalostno je, da mora vpletati v svoje domorodne pesni opominjevanja, pozive na svoje domačine, naj ostanejo zvesti svojemu domu, naj bodo ponosni na-nj, naj si štejejo v čast, da so sinovi matere Slave.

„Kdor zaničuje samega sebe, podlaga je tujčevi peti“. Kolicnega pomena so te besede za nas! Jih je li izrekel Koseski kar tako brez premiselka? — Gotovo ne. Žalostna skušnja nas uči, kako zaspani so postali Slovenci. Za vse drugo se bolj brigajo, kakor za se, vse drugo bolj ljubijo, kakor svojo domovino. Oni so poslušali od nekdaj radi sladke govorice zapeljivcev, ki so jim obetali zlate gradove, oni so se pustili čestokrat zapeljati. — In tujec, ali jim je dal obljubljenih zlatih gradov? Ne, zapeljal jih je, da jih je dobil v svojo oblast, da jih je spravil pod svojo peto, da jim zdaj zapoveduje in jih tlači.

Ne zaničuj samega sebe! Kdo te bo spoštoval, če se ne spoštuješ sam! — To bodi vsacega geslo. — Bodi pa tudi tak, da se bodeš za-

mogel spoštovati sam, in da te bodo zamogli spoštovati drugi. — Bodi značajan, imej terdno voljo, za kar se po resnem premisleku odločiš, to stori. Imel boš sovražnikov dovolj, a za te se ne brigaj! Vsak značajan človek jih ima. Ometovali te bodo z blatom, a ti ga otresi od sebe, in poskropil bodeš ž njim one, ki ga mečejo na te.

Nekov latinski pregovor: „semper aliquid haeret“ (zmiraj nekaj obvisi), če te kdo omeče z blatom, — je prav kakor nalašč narejen za naše čase. — Rad bi ga poznal onega, ki bi zamogel vmazati ali osmešiti značajnega moža, ako bi bil svet tak, kakoršen bi moral biti. Ali svet ne gleda dan danes toliko na dejanja človekova, kakor na to, kar se piše ali govori o njem. Nič bi ne moglo obviseti na značajnem človeku, ako bi svet znal ceniti značaj. Ali ne zna ga. In za to se prestroji toliko značajnih ljudi v veternike. Ni čuda. Komu je pa tudi ljubo, nositi v eno mer umazano perilo.

„Svet potrebuje značajeve“, ta pesen se sliši peti vsak dan po časopisih; stara pesen, a vendar vedno nova. Značajeve potrebuje svet, nima jih, a mora jih imeti. Veternikov ne potrebuje, ima jih sicer dovolj, a ti mu niso v prid, ampak le v škodo. V živalstvu in rastlinstvu imamo tako imenovane šiškarje ali zajednice. To so drobne živalice in rastline, ki vedno žive in rastejo na družih živalih in rastlinah, ter se živé in redé ob njihovem soku. Tem šiškarjem ali zajednicam se dadó primerjati veterniki ali kakor jih imenuje moderni svet, renegatje.

Gerški basnik Ezop nam je zapustil neko basen o netopirju, kateri je bil v neki bitvi zdaj s tiči, zdaj z dojilkami. Bil je tedaj to, kar se imenuje po naše veternik. In od tega časa se ne sme prikazati niti po noči niti po dnevi. Ujedle bi ga dojilke, opikali bi ga tiči, ako bi ga dobili. Živali naj bi nam služile v izgled. A kdo bo posnemal brezumno živino? Kdo bere dan danes še basni? Bolj prilično bi bilo, ako bi se skrivali značajniki, ter živeli skriti v kakem berlogu, da bi jih ne mogel ometati svet z blatom.

Svet potrebuje značajeve. Kje jih vzeti? Vzgojiti se jih mora. Vendar oglejmo si naprej značaj. Kaj je značaj?

Značaj je vterjena volja. Oni človek ima značaj, ki ravna po terdnih in nepremakljivih načelih, od katerih ga ne odverne nič. — Značajan človek ima svoja načela, ktera so izšla iz npravnosti. Njegova dejanja ne vlada nikdo drug, nego njegova npravnost. On je možbeseda, on je poštenjak, vreden vse časti, vse slave. Značaj mora biti celoten, polovičarjev ni pri značajnikih. Tu se pravi: ali značajan ali veter. Značajan človek si je svest tega, kar hoče, in to skuša tudi izpeljati z vsemi močmi, — le škoda, da mu nasprotujejo tolikokrat okolnosti.

Odgojimo si značaje. Kaj se pravi, odgojati koga? Odgojati se pravi, vplivati na mladega človeka, gojiti vse njegove zmožnosti, dopolniti jih, ter ga storiti zmožnega, da se pozneje dopolnuje sam. Vplivi so različni na otroka. Vplivajo stariši, odgojitelji, tovariši, vera, kraj, v katerem živi i. t. d. Kakoršni so ti vplivi, tak je tudi on, na kogar vplivajo. Kar vidi, kar sliši, kar čuti, to vse preide v njegovega duha, to mu ostane, in z eno besedo, tak je, kakoršnega so naredile okolnosti.

Zato bodi naša glavna skerb: gledati, da so vplivi na njega dobri. Kakov zamore biti pač on človek, ki je vzrastel med roparji, cigani, pijanci in preklinjalci? Ali zamoremo od tacega pričakovati kaj dobrega? Kdo bode iskal med plevelom dobrega žita? In to vprašanje nas dovede do novega vprašanja: Kdo bo iskal med neznačajneži značajnega človeka?

Gotovo nikdo. Tu ima prav pregovor: „Jabelko ne pade daleč od jablane“. — Izjeme so tudi tu; kdo bi to zanikal! — Resnica ostane vendar to, kar ta pregovor pravi. Kako naj odgojimo značaje? Po razlagi značaja, katerega sem omenil zgoraj, bi ne smeli omejiti otrokove volje. Vendar to ni kar tako. Preberimo še enkrat omenjene verstice in povdarimo posebno to-le: „Značajan človek si je svest tega, kar hoče, in to skuša tudi izpeljati z vsemi močmi“. — Tudi otrok hoče marsikaj, gotovo tirja od nas raznih stvari, katerih mu ne smemo ali ne moremo dati in ne dopustiti. A ravno iz tega se mora učiti, da v prihodnje tirja in hoče le to, kar je prav. On si mora biti svest, da je to pravo, kar hoče. Ne stavljajmo mu nikacih ovir, ako hoče izpeljati kaj tacega, kar je pravo.

In kar sem že povsod omenil, to omenjam tudi pri odgojitvi značaja: Bodimo sami značajni! Le ako smo taki, se smemo postaviti otroku v izgled. A izgledni mu moramo biti: moramo biti popolnejši, nego je on, kajti kako ga bomo dopolnjevali, če ne tiči v nas niti pičica popolnosti. Le poglejmo, kaj se vse tirja od učitelja. On mora biti tak in tak, in spet tak in tak; kajti če ni tak in tak, ne bode mogel z vspehom odgojati in podučevati mladine. Čudno je to, da se nič tacega ne tirja od starišev. Ti morajo biti dobri, kakoršni so, ako vedo kaj o svojih dolžnostih, ali ne, ali imajo zmožnosti odgojevati otroke in jih rediti, — za vse to se ne briga nikdo. Vendar je to poglavitnša stvar, nego učiteljska skušnja.

Značaj ni prirojen nikomur, on se mora tako rekoč vcepiti v človeka. Vcepi se pa le to va-nj, kar vidi, sliši in občuti. Viditi mu je treba značajev, slišati jih, kaj oni govorijo, to je glavna stvar. S samim pridigovanjem o značajih se ne doseže nič pri otroku.

Značajen človek je mož — beseda, sem dejal. Moštvo, to je poglavitno znamenje značajnosti. Kar obljubi značaj, to stori. A on tudi ne obljubi ničesa, kar storiti ne more. — Iz tega sledi novo pravilo za

odgojo: Ne obljubimo otroku ničesa, kar mu dati ne moremo. Norec je oni, ki več da, kakor ima.

Dosti imam še misli o značaju, ktere bi rad zapisal, a niso še godne za spis. Počakal bodem, morda pozneje kaj pregovorim še o tem.

Ako postavimo otroku koga kot vzor značajnosti, naj se trudi, trudimo se tudi mi ž njim, da ga doseže. In če tudi vidi, da se mu slabo godi, da ga preganjajo zaradi njegove značajnosti, zato se trudimo še bolj, da ga doseže. — Saj mu tudi iz katekizma beremo, ali sam bere, da mora človek svojo vero kazati v dejanji in besedi. In ravno zaradi tega je moralo toliko prvih kristjanov v smert. Življenje teh mučenikov se da posebno dobro porabiti pri odgoji značaja. Ti so si bili svesti tega, kar hočejo, in za to svoje prepričanje so šli v smert. Niso se pustili odverniti, ako ravno so jim obljubovali častnih služb, premoženja i. dr. Oni so ostali terdni pri tem, kar so verovali, niso obernili plašča po vetru. Na te naj bi se domislil marsikteri moderni veternik, ki zaradi dobička, in le zaradi golega dobička spremeni tolikokrat svoje prepričanje.

Pri odgoji značaja je potrebno, da sta oče in mati vedno enih misli, da ne razdere eden v otroku tega, kar je sezidal drugi. Če mu eden reče: to je prav, in drugi ravno nasproti: to ni prav, kar ti je rekel prvi; — ne bode vedel otrok nikdar pri čem, da je. Vedno se bode opotekal od nazora do nazora, nikdar ne bode vedel, kaj naj bi hotel, kaj začel. Tak človek ni za svet, tak človek je veternik, tak človek je netopir, pol tiča pol miši, zdaj tič, zdaj miš, kakor ravno nanesó okolnosti.

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Idrije.** Učitelji logaškega okraja smo imeli letošnjo konferenco 4. maja v Doljnem Logatcu v Dolžanovej hiši. Razen enega učitelja, kateri je bil zaradi posla zadržan, smo se vdeležili vsi zborovanja. — Predsednik, gosp. okr. šol. nadzornik J. Eppich, je pričel zborovanje ob 1/2 11. ure s kratkim pa jedernatim nagovorom na učitelje. — Potem smo začeli reševati posamezne točke dnevnega reda. Za svojega namestnika imenuje g. predsednik nadučitelja iz Planine, gosp. J. Benedeka; za zapisnikarja se volita gospodična D. Lipold in učitelj A. Ribnikar. — Prvi je imel učitelj J. Žirovnik nalogo, razpravljati praktično z otroki 148. berilo »Kranjska in sosedne dežele« iz drugega berila na Bauer-jevem zemljevidu. Ta razprava je trajala celo uro. Po dokončane tej točki smo se zbrali zopet v konferenčni sobani in začela se je debata o »Žirovnikovej« razpravi, ktere so se vdeležili učitelji: Žvagen, Ribnikar in Benedek.

Druga točka dnevnega reda je bila: »Opazke g. okr. šol. nadzornika pri nadzorovanju tukajšnih šol«. Tu je g. J. Eppich posebno risanje učiteljem na serce polagal in jim pri poduku tega predmeta priporočal vso pozornost. — Daljno točko sta rešila učitelja: Leop. Božič in G. Grossmann

z nemškim predavanjem: »O vrednosti, koristi in prisvojitvi ved na ljudskih šolah«. — Za tem sta učitelja J. Benedek in A. Novak rešila vprašanje: »Kteri so vzroki slabe šolske discipline«; prvi slovenski, drugi nemški. — »Kako naj se otroci v ljudskih šolah napamet učé«, o tem sta poročala g. Ignacij Božič in gđen. M. Demšar, oba po nemški. — Zadnjo točko: »O porabi šolskih knjig gledé spisja« sta rešila učiteljca R. Galle po nemški in V. Žvagen slovenski.

Po doveršenih točkah je poročal g. Mandelj kot načelnik o okrajni učiteljski bukvarni. V bukvarnični odbor so bili vlanski udje tudi za to leto voljeni, le na mesto g. J. Petriča, kateri v jeseni naš okraj zapusti, je stopil g. G. Grossmann. V stalni odbor so bili izvoljeni: Leop. Božič, Benedek, Dermelj in Pozenelj. — Učitelj L. Božič je stavil dva nasveta, ktera sta pa že bolj ali manj v šolskeji postavi zapopadena. Ob $\frac{1}{2}$ 5. uri je bilo zborovanje počastil s tem, da smo zapeli cesarsko himno in zaklicali trikrat »živio«.

Ob $\frac{1}{2}$ 6. smo se pri »Mesarju« vsedli k skupnemu obedu, kjer smo bili v občo zadovoljnost z dobro pijačo in okusnimi jedili prav dobro postreženi. Med obedom je vladala vstrajna veselost, ktere smo pri poprejšnjih dveh konferencah pogrešali. Versile so se tu napitnice na g. g.: nadzornika, okr. glavarja, župana Mulaj-a, ktera dva sta nas s svojo navzočnostjo počastila.

Gosp. c. kr. okr. glavar nas je tudi za kratek čas s svojim pohodom med zborovanjem počastil in obljubil preskerbeti vsem šolam cesarjevo podobo, ako je še nimajo. Slava!

Time.

— **Učiteljska skupščina za Ljubljansko mesto** je bila 26. p. m. Navzočnih je bilo s predsednikom vred 35 vdeleževalcev (glavnih učiteljev na c. k. m. in ž. učiteljšču, c. k. učiteljev in učiteljic na m. in ž. vadnici; potem obe mestni šoli in mestna deklška šola, a samostansko šolo je zastopal katehet Keržič). Taka skupina obravnava le stvari, ki zadevajo mestne šole, ker c. k. šole imajo svoje konference same zase, kakor je navadno pri c. k. šolah (učiteljščih in vadnicah). Iz tega je tudi očitvidno, da so c. k. učitelji tukaj v večini, naj mestne šole stavijo kakoršne koli nasvete, obvelja jim le, ako so c. k. učitelji z njimi iste misli. To se omeni le iz principielnega stališča, faktično pa glasujejo vzlasti glavni učitelji tako, kakor vidijo, da je mestnim učiteljem na korist in ljubav, ljubijo svobodo, a jo tudi drugim privoščijo, a od ženskega učiteljstva in še od nekaterih drugih na vadnici se ne more to reči.

Predsednik, c. k. šolski nadzornik pl. Gariboldi, otvori sejo po 8. uri; v svojega namestnika izvoli ravnatelja na m. in ž. učiteljšču g. Hrovata in v zapisnikarja se volita vsklikoma učitelj Armič (II. m. šole) in učiteljca Šule (ž. vadnice). Predsednik pove zbranim, kake predloge je stavil vsled nazorovanja p. l. okrajnemu šolskemu svetu, zaradi šolskih klopi na m. deklški šoli, zastran potrebne šolske naprave i. t. d. Omenivši m. potovalne šole na Mahu, pravi, da bi bilo najbolje, da bi se tam učitelj umestil, ki bi bil v zadnjem plačilnem redu, to ne bi dosti več stalo, kakor sedaj nagrada in voznina potovalnim učiteljem. — Potem prebira šolske razglase in ukaze sebi došle v pret. letu in prestopi k svojim opazkom. — Poglavitno je bilo, ka je on zahteval razdelitev učencev IV. in V. razreda v dvoje skupin, kar mora razvidno biti v zapisniku in pri razdelitvi učne tvarine v tedenski knjigi.

Dalje on pravi, da m. deklška šola ne more izpustnic dajati, ker je nepopolni V. razred, in otroci smejo iz šole ostati le, ko so doveršili vse razrede ljudske šole. — I. Mestna šola je prenapolnjena, otroci iz Šiske naj se ne

jemljejo več v I. razred. Potem v misel vzame še discipline reda in formalnosti po šolah, ktere je nazoroval; zastran poučevanja ostane pri tem, kar je uže večkrat povedal.

II. točka. Učit. Raktelj bere osnovo za I. slovensko-nemško slovnico, katero je sestavil na podlagi učnih potov (Lehrgänge), ravno kar izšlih.

Debata se je sukala o teh točkah: 1. Ali skupščina odobri to osnovo. 2. Kdo bode to izpeljal, rspt. izdelal to osnovo. Prične se o tem debata. Ad 1. Ta osnova se odobri, izdelovanje bode tako krožilo med udeleževalci te konference in se bode konečno odobrilo v konferenci, katera se ima v to sklicati. Ad 2. Delo prevzame Raktelj, pomagal mu bode Kokalj, učit. tudi na II. mestni šoli. — Sicer zvemo iz te debate, da je to osnovo pretresovala II. mestna šola in kakor smo slišali je bilo res vse, kar je Raktelj prednašal, modro in premišljeno sestavljeno, zato stavi katehet Keržic, ki je zastopal nunsko samostansko šolo predlog, naj se ob enem, ko se bode predložila I. slovnica tudi predloži načert za II. in III. slovensko-nemško slovnico; gospa Zupančičeva, učiteljica na vadnici, pa stavi predlog, naj se tudi kaka učiteljica prevzame v komisijo za izdelovanje šolskih knjig. — Predlog ta se sprejme po daljšem besedovanju, v katerem se je povdarjalo, da bi se stvar le zavlekla, ako bi se komisija pomnoževala, saj bode tako vsakemu prilika dana, izraževati se o izdelanem načertu. Ker pa konečno Raktelj sam pravi, da nima nič zoper to, ako je tudi učiteljica v taki komisiji, izvoli se gđc. Krašner, vodja na mestni dekliski šoli, v to komisijo. — Do novega leta ima berilo biti gotovo. — Začne se debata o predlogu kateheta Keržica. Pri ti priliki poudarja gospa Moosova, učiteljica na m. dekliski šoli, kakor lani tako tudi letos, svojo terditev, da se otroci nemškega jezika naj bolje nauče iz nemških beril in vaj po nemških pravilih, tako se, pravi ona, povsod uče tujih jezikov; v III. razredu imamo pri nas (na mestni dekliski šoli) za poučevanja v nemščini zgol nemško berilo in slovnico (Heinrichs Lesebuch II. Theil), a tukaj se pa debatira v tem, da se ima predložiti z I. nemško-slovensko slovnico vred tudi osnova za II. in III. nemško-slovensko slovnico. Katehet Keržic pravi: V tujih jezicah se podučuje pametno le na podlagi materne jezika, pglavitna stvar so vaje in prestave, treba je povsod primerjati materinski jezik s tujim Močnik pravi: to vprašanje, ali zgol nemške slovnice ali slovensko-nemške po slovenskih krajih za slovenske otroke, katerim je nemški jezik tuj, ni še le od danes, marveč več let so živi razgovori o tem, toda za danes naj se to načelno vprašanje opusti, prilika bode za to, kedar bode I. nemško-slovenska slovnica gotova, in se bode govorilo o načertu za II. in III. nemško-slovensko slovnico. Predlog kat. Keržica, kar se tiče predlaganja osnove, se ne sprejme.

III. Izbera šolskih bukev za prihodnje leto. — Ostane po večem, kakor v preteklem letu, namreč za slovenščino: slov.-nemški abecednik, I. in II. berilo, slov. slovnica in spisje (Praprotnik). Vodja Praprotnik predlaga »Cvetnik. I. del« za V. razred. Sprejme se s tem pristavkom, da se bode moglo dovoljenja prositi, ker knjiga dosihdob ni za ljudske šole dopuščena. Za nemški jezik: I. II. in III. slovensko-nemška slovnica. — Zoper III. slov.-nemško slovnico se čujejo ugovori, da je ni treba, ker so v »Heinrichs Lesebuch II. Theil« ki se rabi v IV. razredu, nemška pravila. Od druge strani se je pa zopet terdilo, da ima III. slovnica veliko vaj, da posebno dobro razpravlja krepke glagole, ki so imeniten del v nemškem jezikoslovju. — Navzočni so bili tukaj dovolj taktni, ter se niso dalje vtikali v stvar, ki zadeva samo

mestne deške šole, kjer se ta slóvnica rabi, in tako je obveljalo mestnim učiteljem, da bodo smeli v nemščini poučevati po edino pravem potu na podlagi maternega jezika. V nunske šole se ima vpeljati »Janežič, slov.-deutsches Sprachbuch«, a treba bode prositi dovoljenja pri šolskih oblastih.

Poročilo bukvarničnega odseka. Pervomestnik Kokalj poroča o bukvarnici, ter pravi, da se pridno rabi, našteva darila, katera je dobila knjigarna od raznih dobrotnikov, ter stavi nasvete, kake knjige bi se imele kupiti. Zbor hvalo izrekuje marljivemu gospodu in v bukvarničnem odseku ostanejo dosedanji udje: Belar, Raktelj, Praprotnik, Visiak in pervomestnik Kokalj.

V stalnem odboru ostanejo tudi dosedanji udje: Linhart, Praprotnik, Raktelj in Tomšič.

Samostalni predlogi. Vodja Belar predlaga premembe rubrik za vpisovanje v tedensko knjigo. Sprejeto. Drugi predlog ravno tega gospoda, naj se v tedenskih knjigah vse enako vpisuje, tedaj, da bi vstrični razredi ob enem in istem času ravno tisto berilo jemali, ravno na tisti strani brali i. t. d. — ni bil sprejet.

Katerim učencem mestnih sol naj se dajo odpustnice, in kacega ravnila se je tukaj deržati, vpraša poslednjič učitelj Razinger, zastopalec učiteljstva v mestnem šolskem svetu. Glavna misel je bila menda ta, učenci ne smejo pred 14. letom iz šole ostajati, rspt. odpustnic dobivati, ako se pa niso vseh predmetov ljudske šole naučili, naj pa hodijo toliko časa, da zadosté tirjatvam šolske postave, do 14. leta imajo pa otroci hoditi v šolo poglavitno iz tega vzroka, da se tudi realij, v katerih se podučuje v višjih razredih, nauče, kakor tirja sedanji čas. O tem »vprašanji« vname se živahna debata. Katehet Keržic je za volnejše razlaganje postave, vsi otroci se ne morejo tega naučiti, kar se sme tirjati od njih po šolskih postavah, saj tudi šolska postava olajšuje otrokom šolsko dolžnost . . . Ravnatelj Hrovat je tudi te misli, da se v spodnjih razredih otroci tudi v realijah podučujejo, tako poučevanje se leto za letom razširja, a začenja se vže v spodnjih razredih. Nadzornik temu deloma ugovarja, dalje poudarja, da se otroci o vstavi podučujejo še le v višjih razredih, a to vedeti, potrebno je vsakemu deržavljanu. Učit. Močnik se strinja s Keržicem, ter naravnost pravi, da je marsikateremu nemogoče, naučiti se vsega tega, kar se zahteva po šolskih postavah. Naj več otrok ostane v 2. in 3. razredu, vzroki so različni: revščina, nevednost, samopašnost starišev ali otrok, taki zapuščeni otroci ne bodo nikdar dospeli do 4. ali 5. razreda, ko bi še dalje kot 8 let v šolo hodili, taki učenci so součencem in učeniku velika težava, šolske oblasti jih v šolo silijo, pridejo v sredi leta za 2 ali 3 tedne. Izostanejo potem iz šole, in stvar se potem zopet iz novo začenja. — Učitelj rad ali nerad mora sprejemati, izkazovati, zapisovati, naznanjevati take otroke. — Pa tudi iz obče deržavljskega stališča se da postava meče razlagati. — V novejših časih tudi slavná vlada prijenjuje z ostrižostjo, toliko bolj smemo učitelji biti za zlajšave Učenci mestnih ljudskih šol večinoma niso učenci po poklicu (Berufsschüler), oni hodijo v šolo, da se nauče najpotrebnejših ved za življenje, in potem si bodo pa kruh služili z delom, kar šola pripravlja, to pa življenje nadaljuje. Stvar pride na glasovanje, in razen enega so bili vsi za olajšave pri šolski postavi, t. j. otrokom, od katerih ni pričakovati, da bi se kaj pridá naučili iz tega ali unega vzroka, ali kateri zavoljo revščine in pomankanja ne morejo v šolo hoditi in se skazejo, da so pri rokodeljstvu, ne silijo se dalje v vsakdanjo šolo, a vendar so obvezani, hoditi v obertnijsko pripravljavnico za rokodelčice, kakor je bilo dosihmal na-

vadno v Ljubljani. — Ravnatelj Hrovat se zahvaljuje predsedniku za modro postopanje pri konferenci in zakličavši trikrat »slava (hoch) svitlemu cesarju« se konča zbor ob 11 $\frac{1}{2}$ uri.

— **Učiteljska skupščina za Kočevje** bode letos 23. julija v Ribnici. Točke so: 1. Ženska ročna dela na kmečkih šolah, zapreke, ki se poučevanji stavijo, sredstva in pota, po katerih se odpravljajo (gospdč. Antonija Junis iz Lašic). 2. Otroci v tem okraju (morda tudi drugej ni bolje) igrajo za peresa in za drugo — tedaj iz dobička — pri tem se navadijo radi drugačnih iger, kako bi se to dalo odpraviti, ali obrniti tako, da bi ne bilo več škodljivo (g. Jožef Kragl iz Kočevja). 3. Čemu naj se učitelj peča za razmere v svojem kraju, kakšno korist ima od tega, ako jih pozna (g. Štefan Tomšič iz Sodražice).

— **Okrajna učit. skupščina za Kranj** bode letos 23. t. m. v Kranji. — Zborovalo se bodo v mestni hiši (na rotovžu) začetek ob 9 $\frac{1}{2}$ uri. Program je: 1. Otvori se skupščina. 2. Volita se dva zapisnikarja. 3. Govori prevodnika. 4. Poročevanja, in sicer: a) S čim si učitelj opomore? (poroč. J. Dolinar). b) Kaj zahteva umovska (racionalna) metoda od dobrih predpisov (poroč. J. Cetel). c) S čim se spomin uterjuje (poroč. K. Bernard). d) Pouk v številjenji v ljudski šoli (poroč. A. Kmet). e) Kako more učitelj pri vsakem poučevanji skrbeti tudi za odgojo? (poroč. L. Knific). 5. Poročilo bukvarničnega odseka in volitev. 6. Volitev stalnega odbora. 7. Nasveti. »Schlztg.«

— **Vdovsko učiteljsko društvo** je zborovalo 3. t. m. Navzočih je bilo s predsednikom vred 8 odbornikov. — Tajnik poroča v društvenem delovanju. Pristopil ni nikdo; umrl je g. Jerom, učitelj od sv. Križa pri Kostanjevici, zapustivši vdovo s troje sirot. — A ranjki še 1 leto ni bil pri društvu, in vdova ne more drugega dobiti, kakor vplačani znesek, dosihmal ga še ni tirjala. Umerla je tudi vdova nadučitelja, društvu odpade izplačevanje pokojnine. — Dalje poroča, da nekateri plačujejo po obrokih, nekdo prosi odloga ter obeta, v kratkem času poravnati svoj dolg, nekaj jih je pa več let na dolgu, ter se ne brigajo dalje za društvo.

Sklep: Tajniku se naroča, naj še enkrat povabi dolžnike na vplačevanje, kdor pa do občnega zbora ne plača, zbriše se iz društva (ime se nima več tiskati v imeniku udov).

Blagajnik oziroma predsednik poroča, kako gospodari z denarji, ki ostajajo od obrest. — Odbor prizna njegovo delavnost, ter je odobri, nekateri odborniki mislijo, naj bi se sreči vrata odperla, in nakupile zaveznice z dobitkami. Nato pravi predsednik: nekaj takih uže imamo, a pomisliti je treba, da so take zaveznice drage, ako se zadene najnižja srečka, se še trošek za nakupovanje ne plača, za dobitke pa namest gotovega denarja pošljejo zopet druge zaveznice i. t. d. Navzočni izrekujejo predsedniku hvaležno priznanje, ter ga prosijo, naj le nakupi nekaj manjših lozov, morda bode sreča društvu mila.

Občni zbor bode drugo polovico septembra, za sedaj se določi četrtek 25. septembra.

Omeniti gre tukaj, da se je društveno predsedništvo 24. aprila t. l. poklonilo slavnemu deželnemu predsedniku, ter izrazilo svojo udanost svitlemu cesarju o priliki Njegove sreberne poroke. Slavno deželno predsedništvo je potem društvu, enako drugim korporacijam, poslalo zahvalnico, ki se v pismih shranuje. S tem je bil dnevni red izveržen.

— † Dne 30. junija je umrl g. Janez Uršič, učitelj v Tunjicah pri Kamniku. Bolehal je rajni že dve leti, a zdaj ga je umoril rak v želodcu. Pa če je bil prav bolehen, vendar kolikor je bilo mogoče, je še podučeval meseca

majnika. Učiteljaril je rajni od leta 1857 in sicer 3 leta v Kranjski gori, 3 leta v Dolu (Lustthal), 13 let v Zg. Tuhinju in 3. leto že tudi v Tunjicah. Pogreb je bil 2. julija prav slovesen. Pogreba se je vdeležilo pet učiteljev iz reda sv. Franciška Kameniške deske šole, sedem svetovnih učiteljev in tri učiteljice iz bližnjih krajev, kakor tudi g. župnik iz Tuhinja in g. kaplan Brence iz Kamenika. Pogreb je vodil prečastiti gospod kameniški gvardijan P. Ehrenfried, kteremu so služili vsi drugi štirje učitelji Kameniške deske šole, domači g. župnik in tuhinjski, ter g. kaplan Brence. Pred šolo, kakor tudi v cerkvi pri sveti maši in na grobu so peli učitelji, kterim se je tudi pridružil g. J. Potočnik, urar iz K., ki izverstno poje bas. Po pogrebu, kteri je trajal od 10.—12. ure dopolne, smo se podali vsi k g. župniku, ki nas je prav dobro pogostil, ter se smo razgovarjali prav po bratovsko med sabo, ranjcemu pa želeli večni mir in pokoj!

— **Iz Kostanjevice**, 9. julija. Na prošnjo vdove, našega pokojnega kolega Jeroma, izkram onim g. g. učiteljem in gospodičnam učiteljicam, kteri so ji pretečeni in tekoči mesec tako blagodušno na pomoč prišli, najtoplejšo zahvalo. Ker se ne ve, kdaj bo reva kako gotovo podporo dobila, naj bo vsem dosedanjim dobrotnikom še na dalje priporočena. Če tudi posamezen malo pomore, nji se vender toliko nabere, da zamore sebe in siroti preskerbeti. Ne zapustimo je torej, dokler ne dobi stalne pomoči od slavnega deželnega šolskega sveta. To je kolegialnost, ki ni samo v besedah.

L. Abram.

— **Iz Ljubljane**. Zrellostni izpiti so bili na c. k. možkem učiteljsišču 27. in 28. p. m. Podvrgli so se tej skušnji vsi ljubljanski četrtoletniki in 4 vnanji, izmed kterih so pa trije odstopili. Maturo so naredili vsi četrtoletniki, in sicer g. g.: Janez Bantan, Janez Bartl, Jakob Dimnik, Robert Erblisch, Janez Janežič, Janez Kosch, Avgust Kleč, Alojzij Lavrenčič, Josip Pintar, Franc Trost, Janez Wresitz in Josip Žirovnik. Razun enega so napravili zrellostni izpit vsi za slovensko-nemške šole. Na ž. učiteljsišču so bili zrellostni izpiti 30. junija in 1., 2., 3. julija. — Za izpit se je bilo oglasilo 31 kandidatinj. Odstopila je: 1; 26 jih je naredilo izpit med tem z odliko 3 (gdč. Kobilica, baronica Rechbach in Šusteršič), 2 ste bili reprobirani za 1 leto, a 2 za dva meseca.

— **Volitvene zmage**. Pri volitvi v državni zbor so na Kranjskem Slovenci zmagali po kmetih, po tergih in mestih, tudi v velikem posestvu niso bili izvoljeni hudi nasprotniki. — No, kaj zato! Zmage se vsak veseli, kri ni voda. A nespametno je, nasprotnika, ki se umikuje zaničevati in psovati. Nemec sicer pravi: »Wer den Schaden hat, braucht für den Spott nicht zu sorgen«. A kristjan ne zaničuje neprijatelja, kedar ga zmaga, marveč on se živo spominja: Kar nočeš, da bi tebi drugi storili, tudi ti njim ne stori. —

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Postonjskem: učiteljska služba v Ternu, 450 gl.; v Postenji, Matenji vasi, v Podragi, na Planini, na Slapu, v Hrenovicah, 400 gl. in stanovanje; potem v Bistrici 400 gl.; v Postonji, Spod. Semonu in Suhorji po 500 gl. brez stanovanja, v Suhorji je tudi za oskerbovati potovaje šola v Ostrožnem berdu; c. k. okraj. šl. svētu v Postonji do 10. avgusta.

V šol. okraji Radovljiskem (dosihmal oskerbovali namestni učitelji): učit. službe na Dobravi pri Kropi, na Breznici, na Dovjem, v Lescah, v Ratečah po 400 gl. in stanovanje; na 2razredni šoli v Bledu, podučiteljska služba, 450 gl.; okraj. šl. svētu v Radovljici.

V šol. okraji Kočevskem: učit. službe na 1razrednicah v Banjaloki, v Polomu, Spodnjem Logu in Getenici po 450 gl.; v Reki (Kočevski) in na Robu po 500 gl., povsod tudi stanovanje; 3. učit. služba na 3razrednici v Lašičah, 4. učit. služba na 4razrednici v Kočevji, 3. in 4. učit. služba na 4razredni deški šoli v Ribnici; učit. služba na 3razrednici v Sodražici, po 400 gl.; dvoje služeb po 450 in 400 gl. na dvorazredni dekliski šoli v Ribnici, prošnje za vse te c. k. okraj. šl. svētu v Kočevji do srede avgusta.

V šol. okraji Litijškem: Na 1razrednici v Kresnicah učit. služba, 400 gl. in stanovanje; 2. učit. služba na 2razrednici pri sv. Križu (pri Turnu) 400 gl. in stanovanje; na 2razrednici v Litiji nadučit. služba 500 gl., prosto stanovanje in oprav. doklade 50 gl.; na 1razrednici v Dolu (Mariathal) 400 gl. in stanovanje; 4. učit. služba na 4razrednici na Duplici pri Zagorji (Töplitz — Sagor) 400 gl., 60 gl. nagrade od rudnika in stanovanje; 2. učit. služba na 2razrednici v Velkem Gabru 400 gl.; na 1razrednici na Polici 400 gl. in stanovanje; na 1razrednici v Zatičini 500 gl. in 42 gl. stanarine; 2. in 3. učit. služba na 4razrednici v Šmartnem pri Litiji 400 gl. (pri treh učiteljskih službah v Šmartnem je sedaj tudi prosto stanovanje); 2. učit. služba na 3razrednici v Šent-Vidu pri Zatičini 450 gl. in ravno tam 3. učit. služba 400 gl.; 2. učit. služba na 3razrednici v Višnjigori 500 gl. in v Višnjigori tudi 3. učit. služba s 400 gl.

Na Štajarskem. Razpisane so in se bodo oddale, stalno ali če treba tudi le začasno, v okrajnem glavarstvu Brežiškem: I. šolski okraj Kozijanski: učiteljska služba v Zagorji, šola 1razredna, plača IV. vrste, stanovanje prosto; 2. učiteljska služba pri št. Vidu na Planini, šola 1razredna, plača IV. vrste, stanovanje prosto; 3. podučiteljska služba v Št. Petru pod sv. gorami, šola 2razredna, plača IV. vrste, stanovanje prosto, lokalne doklade 70 gl. II. šolski okraj Sevniški: 1. učiteljska služba na Blanci, šola 1razredna, plača IV. vrste, stanovanje prosto in vrt; 2. učiteljska služba v Zabukovji, šola 1razredna, plača III. vrste, stanovanje prosto. III. šolski okraj Brežiški: učiteljski službi v Sromljah in Zdolah, šoli 1razredni, plača IV. vrste, stanovanje prosto; 2. podučiteljske službe v Artičah, Pišecah in v Bizeljskem, plača povsod IV. vrste s prostim stanovanjem; v Pišecah je 52 gl. lokalne doklade, v Bizeljskem 70 gl. Prošnje do 20. julija pri kraj. šl. svetih. — 1) Začasna učiteljska služba v Kapelah II. razreda s prostim stanovanjem, in 2) podučiteljske službe omenjenega razreda v Negovi, Šent-Jurju na Ščavnici in sv. Duhu. Prositelji, nemškega in slovenskega jezika zmožni, naj vložijo svoje prošnje po pravilnem potu do konca julija t. l. Šolski okraj v Zgornji-Radgoni. — V šolskem okraji Ptuj: Učit. službe pri sv. Andražu v Slov. goricah in pri sv. Barbari v Halozih po 550 gl.; podučit. službe pri sv. Janezu na Dravskem polju, pri sv. Lorencu v Slov. goricah, pri sv. Margareti pri Ptujem, v Makolovem in Cirkovcih po 440 gl., pri dotičnih krajnih šl. svetih do 20. julija. — Podučit. službe v Rogatcu in pri sv. Križu 480 gl., v Kostivnici 440 gl. pri dot. kraj. šl. svetih do 20. julija. — V šl. okraji Ormuž: Učit. službe v Vsesvetih, na Humu, v Runčah po 550 gl. pri kraj. šl. svetih do 20. julija 1879.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Jakob Dimnik, doversivši učiteljšče, začasno v Tunjice. V Kranjskem šl. okraji so umeščeni pomožni učitelji: J. Kos v Olševku in bivši učit. gojenec L. Knific v Sorici.